

horrorem evidentem, sed febris succedens, horrori proportionem haud quam respondet. ACTVAR. Libr. 2. περι διαγν. παθ. PAVLVS ita habet: Ηπιάλ. πύρετος: Ανευδέρμαντον έργ. καθ' έν άμα έργάσι τε καί πυρέτ. υσι; λέγεται δέ παρα τώ ήπίως άλεαίνειν, όπερ έσι θερμαίνειν, καί έτ. έν ό πυρετός τώ γένεσ έν τών άμφημεριών. PAVLVS AEGINETA Lib. 11. 2. ε. Quando simul horrent & calent, dicitur autem a blando calore, estque haec febris ex diariis. Ein bösfartiges Fieber, wenn Frost und Hitze unter einander gemengt sind, und eine Empfindung mit der andern öfttmahls wechselt, die Hitze aber selbst leichte und kaum merklich ist.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ νόσος, Epilepsia & Elephantialis: δια τώ Ισχυρόν τή νοσήματος καί δυσκαταμάχτην. Ob robur morbi inexpugnabile. EROTIANVS maniam significari hac voce vult. ARETAEVS de morbis chronicis Libr. 2. Elephantiasin Ηράκλειον πάθ. appel- lat, ότι τώδε μέζον εδέν, έδδ άλκιμώτερον. Quod illo nullum aliud majus sit aut valentius. Heftige schwer zu heilende Krankheiten.

ΗΧΟΣ, Sonitus, Tinnitus aurium, έν πυρετώ καυσώδει ήχοι καί άμβλυωγμός. In febre ardente tinnitus & oculorum hebetudines. HIPPOCR. in Prorrh. Sed etiam sine febre occurrunt, κεφαλαλγία καί ήχοι, άπυρέταισι. Dolores capitis & tinnitus, non febrientibus. Sausen, Brausen, Klingen vor denen Ohren, in und ausser denen Fiebern. Ηχοι προσγεμόμενοι μετά άμβλυωγμώ. Sonitus aurium cum obscuritate visus. HIPPOCR. Prorrh. 1. Τα ήχώδεια αίμορόσει καί τώ γυναικεία καταβιβάζει, άλκιως τε καί ήν κατά έράχην καύμα παρακολυθή. HIPPOCR. Coac. Praenot. So-

nitus aurium fluxus sanguineos indicat, & muliebria eruptura, veluti etiam, si ad spinam junctim aestus sequatur.

Θ.

ΘΑΝΑΤΟΣ, Mors. Inde θανατώ- des καί θανάσιμον, lethale. θανατώδες πολλακίς είρηται περί τών έξ ανάγκης τεθνηζομένων, πολλακίς δέ τών ως επί τώ πολύ. GALENVS Comment. ad Epid. Libr. 6. Aegr. 18. Lethale dicitur saepe de iis, qui ex necessitate moriuntur, saepe etiam de illis, qui ut plurimum. Der Tod, tödtliche Krankheit, entweder allemahl oder doch meistens. Lethales morbi illi sunt, qui derepente occidunt, & viribus vitae ac pharmacis aliisque artis consiliis, obluantur. Welche geschwinde tödten, und denen Natur-Kräften und Arzeneien widerstehen. Έπει δάν δέ οι άνθρωποι άποθνήσκουσιν, οι μέν, πριν καλέσαι τον ήτηρόν, υπό Ισχύος τής νόσου, οι δέ καί έσκαλεσαμένον, παραχρημα έτελεύτησαν, οι μέν ήμέρην μίνν ζήσαντες, οι δέ όλιγω πλέονα χρόνον, πριν ή τον ήτηρόν τή τέχνη προς έκατον νόσημα άνταγωνίσασθαι. Si homines moriuntur, alii quidem ante quam medicus vocari possit, a morbi robore, quidam autem, etiam si medicus accersitus fuit, obeunt, alii, superato uno die vel paulo amplius, ante tamen quam medicus possit arte sua morbo obluantur: Appellat tales morbos, τά πάθεα ύπερ την δύναμιν τή σώματος. HIPPOCR. Progn. Libr. Λαθραίως τελευτώντες: HIPPOCR. Coac. Praenot. Exponit GALENVS μηδέν έχειν δοκόντες κακόν καί ως έν ακινδύω καθεσώτες. Latenter morientes, nihil habere visum mali, & veluti extra periculum constituti. Mori ergo est, vim vitae morbo debiliorem habere. Άποθανείν άναγκαίον, όταν ή δύναμις υπό τή νοσήματος ήττηθή. GALEN. de cris. Lib. 3.

Lib. 3. Mori necesse, si vis a morbo victa est. Finiunt vitam ægroti, durante morborum incremento & statu. Θάνατος δὲ ἐν τοῖς τρισὶ καιροῖς, ἀρχῇ καὶ ἀναβάσει καὶ ἀκμῇ: GALEN. de crisib. Lib. 3. Mors autem in tribus temporibus, principio, augmento & statu. Φθασάντων γὰρ ἀποθανεῖν τῶν καμνόντων, ἢτοι κατὰ τὴν ἀνάβασιν, ἢ τὴν ἀκμὴν, εὐδύλον, ὡς ἂν διεξῆλθεν ὅπαντας τὰς καιροὺς ἢ τοιαύτη νόσος. GALEN. de totius morbi tempore. Cum ægri moriuntur, aut circa morbi augmentum, aut statum, manifestum, talem morbum omnia tempora haud absoluisse. Sterben ist, an Kräften so schwach seyn, daß die Krankheit nicht überwunden werden kan: Die Kranken sterben im Anfang und höchsten Stande, der Krankheit. Mors indolens. Ἡ ψυχὴ κατὰ φύσιν λαδῶσα μεθ' ἡδονῆς ἐξέπτατο, πᾶν γὰρ τὸ μὲν παρὰ φύσιν ἀλγεινόν, τὸ δ' ἢ πέφυκε γιγνόμενον, ἡδύ: καὶ θάνατος δὲ κατὰ ταῦτα ὁ μετὰ γῆρας ἰὼν ἐπὶ τέλει, κατὰ φύσιν ἀπονάταται τῶν θανάτων καὶ μάλιστα μεθ' ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης. PLATO in Timæo: Anima secundum naturam cum jucunditate evolat, omne enim quod præter naturam, dolorosum, quod autem fieri oportet, dulce. Et mors ex illis est, illa autem, quæ per senectutem ad finem tendit, secundum naturam maxime est indolens & magis cum voluptate fit quam tristitia: Mors, corporis passio est; non animæ. Ψυχὴ ἅπαντα ἀθάνατος, ἢ δ' ἐν τῷ δε τῷ χωρὶς μετασαθῆσα καὶ ἀλυπος, ὡστε ἢ κάτω ἢ ἄνω εὐδαιμονεῖν σε δεῖ, βεβηκίότα ἐυσεβῶς: PLATO de Morte. Omnis anima immortalis, & illa quidem ex hac regione translata tristitiæ expers est, ita, ut & infra & supra felix esse possis, si pie vixeris.

ΘΕΙΟΝ, Divinum. Dubium, quid HIPPOCRATES hac voce sibi velit, dum dicit, de natura mulierum Libro. μάλιστα τὸ θεῖον ἐν τοῖσιν ἀνδράποισιν αἰτίαν εἶναι. Divinum quid, maxime in hominibus, causam esse, & iterum. Δεῖ δὲ τὸν ὁρθῶς ταῦτα χειρίζοντα πρῶτον, μὲν ἐκ τῶν θεῶν ἀρχεσθαι. IBID. Oportet autem recte aggressurum, primum quidem a divinis incipere; & de sacro morbo, Libro. Θεῖον ἔνεσι ἐν τῇσι νόσοισι. Divini aliquid morbis inest. GALENVS vult, τὴν τῷ περιέχοντος ἡμᾶς αἴρος κατασκευὴν, aëris nos ambientis statum intelligi. Quidni divina hominis indoles, qua morbi ad felicem exitum diriguntur, ni medicus obsistat pravus consiliis. Ὅτι νοσέοντες ἅμα τῷ σώζεσθαι, τὴν αἰτίαν ἢ θεοῖσιν, ἢ τύχῃ προσνέμεσι, πολλοὶ δὲ τῇ ἰδίᾳ φύσει προσάφαντες, ἐχθραίνουσι τὸν ἐνεργηθέντα, μικρὰ δὲ πρὸς ἀνακτείνοντες, εἰ νομίζοντα χρεωφειλέται. HIPPOCR. Epitt. ad Damagetam. Aegri, dum convalescunt, causam vel Deis vel fortunæ attribuunt, multi propriæ naturæ id largientes, oderunt benefactorem, parum abest, quin indignentur, se illi debitores esse.

ΘΕΡΑΠΕΥΕΙΝ, Sanare, hinc, Θεραπεία, curatio: Ἡ τῶν νοσημάτων ἀνάγκη, morborum ablatio. GALENVS Comm. 1. in Libr. HIPPOCR. de ratione victus in acutis. Duplici sensu capi vult, ille ipse GALENVS, ut vel morbus curetur, vel ejus symptomata urgentia mitigentur, quapropter therapia vel est causalis, vel saltim symptomatica & palliativa ac paregorica. Τὸ θεραπεύειν διττὸν ἐστὶ, ἐν μὲν, τὸ πάντα πράττειν, ὡς ἕγχεῖς ἀποφυῖναι τὸ πεπονθὸς μέρος, ἕτερον δὲ, τὸ παρεργεῖν καὶ πρᾶναι αὐτό. Cura duplex est, altera,

omnia facere, ut sana evadat pars affe-
cta, altera, ut mitigetur & demulcea-
tur. GALENVS Comm. ad Libr. 6.
Epid. Aphor. 38. Heilen, entweder
die Kranckheit heben, oder doch lindern.
Θεραπευτής, εἰ μὲν διὰ τῆς ἐμπειρίας
ἴησι, τηρητικός τις καὶ ἐμπειρικός ὀνομα-
σθησόμενος; εἰ δὲ διὰ λόγου τινός ἢ μεθό-
δου, λογικός τε καὶ μεθοδικός καὶ δογμα-
τικός. GALEN. Meth. Med. Lib. 3. The-
rapeuta, si experientia quid invenerit,
observator & empiricus vocatur, si au-
tem ratione & methodo, rationalis, me-
thodicus & dogmaticus. Ein Arzt, der
entweder durch Erfahrung, oder durch
Wiß und Verstand, die Kranckheiten ur-
theilet. Οἱ Θεραπεύσαντες, Dicuntur
HIPPOCRATI de ratione victus in
morbis acutis, adstantes & ministri me-
dicorum: παρασκεύασθαι τὰ ἄρματα
καὶ τὰς Θεραπεύσαντας, ὡς δέ. Ador-
nare supellectilem & adstantes, ut de-
cer. Die Krancken Wärter.

ΘΕΡΜΟΝ, Calidum. Θερμὸν συγ-
γενές, calidum innatum; τὸ θερμὸν παρὰ
Φύσιν, calor præternaturalis. Θερμότε-
ρα γίνετα σφῶν αὐτῶν τὰ σώματα, ἢ ἐκ
κινήσεως τινός, ἀνελαομένη τὸ θερμὸν, ἢ ἐκ
σηπεδόνος, ἢ ἐξ ὀμίλιας ἑτέρου θερμότερου
σώματος, ἢ ἐκ στεγνώσεως, ἢ ἐξ ἐπιτηδείου
τροφῆς. GALEN. de caus. morb. Lib. 2.
Calidiora se ipsis, quam esse debent,
fiunt corpora, sive ex motu calor auctus
sit, sive ex putredine, sive ex commer-
cio cum alio calidiore corpore, sive ex
angustia vasorum, sive ex victus ratio-
ne. Die natürliche Wärme vermehret
sich durch Bewegung, Fäulniß derer Säfte,
Umgang mit warmen Körpern, durch
Trieb des Bluts, durch enge Wege, von
Speise und Trank.

ΘΕΡΜΟΚΟΙΛΙΟΙ, Qui calido & va-
lente sunt ventriculo, οἷς ἰσχυρὰ ποτὰ

καὶ βρωτὰ παρεκτιμά, valentes his po-
tus cibique sunt porrigendi: HIPPOCR.
Epid. Libr. 6. Sect. 8. Aph. 23. Ex-
ponit GALEN. τὸ δακνώδες καὶ μοχθη-
ρὸν θερμὸν ἐκ ὀλίγου ἔχοντες ἐν τῇ δυσχερά-
τῳ γαστρῇ. Mordax & laboriosum ca-
lidum haud paucum habentes in ven-
triculo malis humoribus pleno. Wat-
me Mägen, welche viel und leichte ver-
dauen; Die bey ledigen Mägen Beschwer-
ungen fühlen.

ΘΗΡΕΤΕΙΝ διὰ κενῆς. Sunt delira-
menta febrientium, dum festucas legunt
& muscas captant, malo signo, τῆσι χει-
ρὶν ἐπορεγόμενοι, διὰ κενῆς θηρέειν: Mani-
bus hucilluc delatis, vana captat: HIP-
POCR. Epidem. Libr. 7. Das Arbeit-
en mit Händen bey Kranckheiten, ein bö-
ses Zeichen.

ΘΗΡΕΙΑ, Animalia seu ver-
mes in intestinis, HIPPOCR. Coac. Præ-
not. καρδιαλγικά καὶ μετὰ τροφῆς θηρία
καταρρήγνυται. Cardialgiæ erant & cum
torminibus vermes abscedebant: θηριώ-
δες, ferinum, quidquid in morbis ferox
est: Vel morbi, qui ab animalibus dicti
sunt, ut Elephas, Cancer; vel morbi ab
animalibus in homine nati: Incertus
ipse GALENVS est, quid hac voce sibi
velit HIPPOCRATES: εἴτε τὰς ἀσκα-
ρίδας, εἴτε τὰς ἐλμινθας λέγει τὸ θηριώ-
δες, εἴτε ἐλεφάντα καὶ κάρκινον, εἴτε φθί-
σιν, εἴτε πᾶν τὸ κακὸν θες, εἰκότως τὰ τοιαῦ-
τα ἐν φθισιπάρῳ γίνετα πάντα. GA-
LENVS Comm. in Lib. 6. Epidem.
Hippocr. An ascaridas & vermes
HIPPOCRATES ferinum in morbis
appellat, an elephantem, cancrum,
phthisin, aut omne malignum? nam hæc
omnia pariter autumno, quo suos feri-
nos morbos HIPPOCRATES colloca-
vit, fiunt: Omne ulcus insanabile θηριώ-
μα CELSO est.

ΘΗΡΙΩΜΑ. Est etiam ulcus, *θηρίωμα* Græci vocant: id est per se nascitur, & interdum ulceri ex alia causa facto supervenit. Color est vel lividus, vel niger: odor fædus, multus, & mucosus similis humor. Id ipsum ulcus neque tactum neque medicamentum sentit, pruriginem tantum movetur. At circa dolor est & inflammatio: interdum etiam febris oritur. Nonnunquam ex ulcere sanguis erumpit. **CELS.** Lib. 5. c. 28. *Wilde unbändige Kranckheiten, wie der Krebs, alte Schäden.*

ΘΗΡΙΩΔΕΣ ΠΑΡΑΚΡΟΤΗΣΙΣ, Ferina & immania deliria. **HIPPOCR.** in Prorrh. & Coac. Prænot. Interpretatur **GALENVS:** ἐν αἰς καὶ παῖσι καὶ λακτίζουσι καὶ δάκνουσι καὶ χολῶσι, in quibus ægroti pedibus feriunt, calcitrant, mordent, & irascuntur. Hoc alibi dicitur *θηρώδες παρακρῶσιν* & *θηρώειαν παρακρῶσιν*, Ferocia deliria, quorum indicium est, *θηρώς ἐμμάτων ἰλλωδῶν*, Oculorum distortorum ferocitas, *Heftige Raserey, wobey die Krancken wie wilde Thiere beißen, und wilde aussehen.*

ΘΛΑΣΜΑ, ἐστὶν ὑποχώρησις τῆς κρανίου εἰς τὸ βάθος διὰ κατάρματι, γίνεται δὲ ἐπὶ τῆς παιδικῆς μάλιστα ἡλικίας. **GALENVS** Defin. Depressio calvariae in profundum sine fractura, quæ infantili maxime ætati accidit. Eindruck der Hirn-Schaale ohne Bruch, bey Kindern.

ΘΡΟΜΒΟΣ, ἀθρόα τῆς αἵματι πῆξις, Thrombus, spissum sanguinis coagulum. **GALENVS** de Tumoribus Libro: *θρομβώδεια αἵματα*, sanguis grumulosus: *θρομβώδης ἔμετος*, vomitus, quo grumi sanguinis ejiciuntur. **HIPPOCR.** Coac. Præn. *Ὄυρα θρομβώδεια*, Urinæ gru-

mosi sanguinis. De morbis Lib. 2. *Geronnene Stücken Blut.*

ΘΥΜΙΑ, Tubercula in pudendis, ano, glande, nata, τὰ θυμία τὰ ἀπὸ τῆς πύσθης, Carunculæ præputii. **GALENVS** Libr. 14. Meth. med. Thymion inquit **CELSVS** Lib. 5. c. 28. quando supra corpus quasi verrucula eminet, ad cutem tenue, supra latius, subdorum & in summo perasperum, idque summum colorem floris thymi repræsentat, unde ei nomen est. Pessima tamen in obscenis sunt. **PAVLVS** Lib. 6. 58. appellat *σαρκώδεις ὑπεροχάς, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς βαλάνης, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς πύσθης*, Carnosas eminentias, aliquando in glande, aliquando in præputio, *Höfartige Warzen an der Schaam und an dem Hintern.*

I.

ΙΑΣΘΑΙ, Sanare. Hinc *ἰασίς* & *ἰησις*, curatio morborum; *ἰατρός* & *ἰητρός*, Medicus. Medicina est vel docens vel faciens, die lehrende und die übende. *Ἰατρικὴ ἐστὶ διττὰ τὰ ἀποτελέμενα, τὸ τῆς τέχνης τῆς διδασκείας τε καὶ διδασκομένης, ἔργον.* **PLATO** in Cratylo. Artis duo sunt, quæ effici oportet, & doctrina perceptæ artis, & effectus ejus, post doctrinam. *Die Arzneykunst ist eine Wissenschaft helfender und schädender Dinge. Ἰατρικὴ ὑγιεινῶν καὶ νοσηρῶν ἐπιστήμη. Ὑγιεινὰ μὲν τὰ τε φυλάσσοντα τὴν ἕσταν ὑγίαιαν καὶ τὰ τὴν διεφθαρμένην ἀνασώζοντα, νοσηρὰ δὲ, τ' ἀναντία τῆτων. Δεῖται ἀμφοῖν ὁ ἰητρός τῆς γνώσεως.* **GALEN.** de secta ad introducendos. Medicina est salubrium & insalubrium scientia. Salubria quidem, quæ existentem sanitatem custodiunt, & corruptam conservant. Insalubria autem, his contraria. Utrorumque cognitione medicus indiget. *Ἰασίς ἐν*